

DOROTA KORNAS-BIELA, RENATA KRUPA
Katedra Pedagogiki Rodziny KUL

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
„MIŁOŚĆ, MAŁŻEŃSTWO, RODZINA JAKO WYZWANIE PEDAGOGICZNE
W CZASACH SEKSUALIZACJI MŁODZIEŻY”
LUBLIN, 8 kwietnia 2014

Ogólnopolska Konferencja Naukowa na temat „Miłość, małżeństwo, rodzina jako wyzwanie pedagogiczne w czasach seksualizacji młodzieży”, która odbyła się 8 kwietnia 2014 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, została zorganizowana przez Katedrę Pedagogiki Rodziny (jej kierownika dr hab. Dorotę Kornas-Bielę, prof. KUL), Centrum Edukacji Nauczycieli LECHAA (reprezentowanego przez mgr Renatę Krupę) oraz Lubelski Oddział Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli NPR (reprezentowanego przez dr Monikę Pytkę).

Konferencja została objęta honorowym patronatem przez ks. Arcybiskupa Stanisława Budzika, Metropolitę Lubelskiego, Rektora KUL – ks. prof. dr. hab. Antoniego Dębińskiego, Prezydenta Miasta Lublin – Krzysztofa Żuka, Lubelskiego Kuratora Oświaty – Krzysztofa Babisza. Została również objęta patronatem medialnym przez Radio Lublin, Radio eR, Tygodnik „Niedziela” i „Gość Niedzielny”.

Konferencja miała charakter otwartego, jednodniowego spotkania. Jej celami były diagnoza wynikających z seksualizacji młodzieży zagrożeń w ich rozwoju i wychowaniu oraz wskazanie możliwości oddziaływań wychowawczych, jakie każdy nauczyciel i wychowawca może realizować w pracy ze swoimi uczniami i wychowankami, aby byli lepiej przygotowani do podjęcia jednego z zasadniczych zadań rozwojowych okresu dorosłości, jakim jest założenie rodziny.

W konferencji wzięło ogółem udział około 300 osób: studenci, pracownicy nauki lubelskich uczelni, nauczyciele, wychowawcy, pracownicy poradni, domów dziecka, kuratorzy i inne zainteresowane osoby. Ponadto swoją obecnością ważność podjętego tematu podkreślili: lubelski Kurator Oświaty Krzysztof Babisz, dyrektor Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin – Ewa Dumkiewicz-Sprawka, wiceprezydent Miasta Radomia – Ryszard Fałek, wiceprezydent Miasta Puławy –

Ewa Wójcik oraz naczelnik Wydziału Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Świdniku – Radosław Brzózka.

Po otwarciu konferencji przez dr hab. Iwonę Niewiadomską, prof. KUL, prodziekana Wydziału Nauk Społecznych KUL, oraz ks. prof. dr. hab. Mariana Nowaka, dyrektora Instytutu Pedagogiki KUL, głos zabrali zaproszeni goście (m.in. kurator Krzysztof Babisz). Następnie zostały zaprezentowane wszystkie zaplanowane w programie wykłady, odbyły się dwie sesje dyskusyjne, projekcja filmu oraz sesja plakatowa.

Wszystkie referaty oparte były na bogatej treściowo prezentacji multimedialnej; wygłosili je: prof. dr hab. Andrzej Derdziuk OFMCap, prorektor KUL – „Małżeństwo i rodzina szkołą bogatszego człowieczeństwa”; dr hab. Dorota Kornas-Biela, prof. KUL, kierownik Katedry Pedagogiki Rodziny KUL – „Małżeństwo i rodzina w planach życiowych młodzieży”; dr Szymon Grzelak, prezes Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej – „Jak wspierać młodzież w tworzeniu trwałych więzi w czasach seksualizacji?”; mgr M. Strumiński, doradca rodzinny – „Stop seksualizacji młodzieży”; mgr Paweł Król, Wydawnictwo Rubikon, Kraków – „Dobre, bo polskie wychowanie do życia w rodzinie”.

W swoim referacie o. prof. A. Derdziuk, odwołując się do dokumentów Kościoła katolickiego, a szczególnie Soboru Watykańskiego II i nauczania Jana Pawła II, podkreślił, że rodzina jest szkołą bogatszego człowieczeństwa. Aby zaś mogła ona osiągnąć pełnię swego życia i posłannictwa, trzeba życzliwego duchowego udzielania się i wspólnej wymiany myśli pomiędzy małżonkami oraz troskliwego współdziałania rodziców w wychowywaniu dzieci. Rodzina wychowuje do miłości samego siebie, miłości bliźniego i miłości Boga. Każde wychowanie jest przede wszystkim obdarzaniem człowieczeństwem, które ma charakter dwustronny, gdyż i osoba wychowująca i wychowywana zostaje ubogacona. Wychowanie młodzieży należy dziś tak prowadzić, aby formowało mężczyzn i kobiety, którzy nie tylko byłiby wykształceni, ale też i wielkoduszni, gdyż takiej postawy potrzebuje współczesny świat. Prelegent podkreślił, że w zakresie formacji osobistej należy zwrócić uwagę nie tylko na rozwój intelektualny i umiejętności, ale również na nabywanie cnót: stałości woli i prawości charakteru, odporności i równowagi uczuciowej, panowania nad swoim ciałem, czystości, pracowitości, roztropności i umiarkowania. Zarówno rodzice, jak i szkoła winni zachęcać dzieci i młodzież do harmonijnego rozwijania wrodzonych właściwości fizycznych, moralnych i intelektualnych, do odpowiedzialności, prawdziwej wolności i wielkoduszności. W obliczu kultury, która na ogół „banalizuje” płciowość ludzką, odnosząc ją jedynie do ciała i egoistycznej przyjemności, posługa wychowawcza rodziców musi skupić się na kulturze życia płciowego, aby była ona prawdziwa i w pełni osobowa. Płciowość jest w istocie bogactwem całej osoby, jej ciała, psychiki i duszy, dzięki niej człowiek może złożyć dar z siebie w miłości. Rodzina jako pierwsza szkoła człowieczeństwa oraz szkoła cnót społecznych (na przykład uczciwości, prawdomówności, szacunku dla innych, umiejętności współpracy, odpowiedzialności, ofiarności, patriotyzmu, męstwa) przygotowuje do czynnego włączania się w życie społeczne i działania na rzecz dobra wspólnego. Rodzina powinna tak przygotować dzieci do życia, aby mogły wypełnić zadanie zgodnie z otrzymanym od Boga powołaniem. Wymaga to od rodziców świadomości powierze-

nia im przez Boga troski o dziecko jako brata Chrystusa, świątyni Ducha Świętego i członka Kościoła.

Prof. D. Kornas-Biela scharakteryzowała trendy społeczne związane z przemianami struktury i funkcjonowania rodzin we współczesnej Polsce oraz dokonała opisu pokolenia XYZ, a zwłaszcza C (*connect, communicate, change*), dla którego żyć, to znaczy być stale podłączonym do serwisu społecznościowego. Po omówieniu zadań rozwojowych okresu wczesnej dorosłości zadała pytanie: Czy współczesny globalny nastolatek ma szansę, aby być przygotowanym do życia w rodzinie, skoro wielu z nich (podano statystyki) ma problemy z powodu zbyt długiego czasu spędzanego w sieci, korzysta z pornografii, doświadczyło przymusu seksualnego, oświadcza, że spotkało się z zamieszczaniem w internecie kompromitujących rówieśników lub nauczycieli zdjęć i filmów, ma poważne problemy emocjonalne (lęki, nerwice, załamania, depresja, próby samobójcze), używa środków psychoaktywnych, podejmuje inicjację seksualną i zmienia partnerów? W odpowiedzi na pytanie, co młodzież maturalna zamierza robić w najbliższej przyszłości, odniosła się do najnowszych badań przeprowadzanych przez CBOS, OBOP i KBPN, które obrazują, że 95% młodzieży w wieku 18-24 lat kształci się, dlatego tylko 1% zamierza założyć wkrótce rodzinę. Pomimo to wszystkie badania wskazują, że młodzież ceni życie rodzinne, uważa siebie za „człowieka rodzinnego”, jako najważniejsze cele życiowe wybiera miłość, przyjaźń, życie rodzinne i posiadanie dzieci oraz twierdzi, że rodzina jest potrzebna do uznania życia za szczęśliwe. W drugiej części wystąpienia prelegentka omówiła wyniki badań studentów wszystkich wyższych uczelni Lublina pod kątem ich postaw i planów wobec życia małżeńsko-rodzinnego oraz wpływu rodziny pochodzenia (transmisji międzypokoleniowej) w tym zakresie (M. Draguła, D. Kornas-Biela).

Natomiast dr Sz. Grzelak zwrócił uwagę na aktualne wyzwania, które trzeba brać pod uwagę w wychowaniu i profilaktyce seksualizacji dzieci i młodzieży, zjawisko odebranej niewinności i samouprzedmiotowania się dziewcząt. Z powodu seksualizacji wartość osoby jest sprowadzana do seksownego wyglądu lub zachowania, osoba jest uprzedmiotowiona, a seksualność narzucana nieadekwatnie do wieku i sytuacji. Prelegent podał wiele przykładów takiej seksualizacji dzieci. Jej konsekwencje są wieloaspektowe: poznawcze, emocjonalne, osobowościowe, a nawet psychiatryczne, seksualne, tożsamościowe, nasila się zjawisko przemocy seksualnej i dziecięcej pornografii oraz ludzkie cierpienie. Opierając się na wynikach badań prowadzonych na dużych grupach młodzieży (badania zagraniczne, polskie, autorskie), omówił najważniejsze warunki skutecznego wychowania w sferze seksualności i skutecznej profilaktyki ryzykownych zachowań seksualnych. Należą do nich przede wszystkim: rodzina (pełna rodzina, konserwatywna postawa rodziców wobec aktywności seksualnej, więź i dobra jakość wzajemnych relacji w rodzinie), religijność oraz szkoła (dobre wyniki w nauce, aspiracje poznawcze). Wychowanie religijne niezależnie od wyznania ma ogromny potencjał wychowawczy w sferze miłości i seksualności. Autor ukazywał kierunki profilaktyki ryzykownych zachowań seksualnych i strategie unikania ryzyka a nie zmniejszania jego szkód (promocja wstrzemięźliwości seksualnej i wierności, a niestosowania antykoncepcji). W tym kontekście zobrazował mechanizm i doświadczenia światowej propagandy w zakresie profilaktyki HIV/AIDS opartej na propago-

waniu prezerwatyw oraz programów opartych na „bezzstronnym” przekazywaniu wiedzy o seksualności (porażka, nieskuteczność). Skuteczne okazały się jedynie programy odwołujące się do wartości i kulturowego „tła”, motywujące do zachowań zgodnych z przekazywanymi dziecku w domu i w szkole wartościami, odwołujące się do tego, co dobre i złe, zdrowe i szkodliwe. Autor omówił również założenia i doświadczenia z prowadzenia programu profilaktyki zintegrowanej Archipelag Skar-bów®, którym objęto ponad 50 tys. młodzieży i około 10 tysięcy nauczycieli oraz rodziców, a który okazał się bardzo skuteczny w edukacji dotyczącej sfery miłości i seksualności.

Mgr M. Strumiński przedstawił wykład nt. „Stop seksualizacji młodzieży”, jako kontynuację problemów poruszonych w poprzednim wykładzie, bogato ilustrując go materiałami wizualnymi. Na podstawie wniosków z Raportu o Seksualizacji Dziew-cząt Amerykańskiego Towarzystwa Psychologicznego omówił, do czego prowadzi sytuacja, gdy seks zostaje oderwany od miłości i rządzi człowiekiem, oraz jaki jest mechanizm deprawacji dzieci i młodzieży, której całe przyszłe życie zostaje znisz-czone z powodu seksualizacji. Jest ona formą przemocy wobec dzieci, gwałtem na ich wrażliwości, i retoryczne pozostaje pytanie, dlaczego nie reaguje w ich obronie Rzecznik Praw Dziecka? Następnie prelegent przedstawił trzy typy edukacji seksualnej: A (wychowanie do czystości), B (biologiczna) i C (złożona), ich założenia i skutki wprowadzenia do nauki szkolnej. Dokładnie scharakteryzował nachalną presję środowisk feministycznych i LGBT na MEN, aby stosowaną obecnie w Polsce edu-kację typu A zastąpić edukacją typu B, opierając się na Międzynarodowych Standar-dach Wychowania Seksualnego w Europie. Seksualizacja dzieci i młodzieży jest elementem „pakietu genderowego”, który chce się wprowadzić do szkół (likwidacja „przymusowej heteroseksualności, odrębnej tożsamości płciowej mężczyzny i kobiety, promocja praw reprodukcyjnych), oraz rozpropagować tzw. równościowe przedszkola”. Prelegent wskazał na konsekwencje funkcjonowania biologicznej edukacji seksu-alnej w krajach Europy Zachodniej. Dlatego tak ważne jest wzmocnienie współpracy rodziny, szkoły i Kościoła oraz zwiększenie świadomości społeczeństwa w tym zakresie, zgłaszanie protestów (media, parlamentarzyści), zintegrowanie środowisk prorodzinnych, wzmacnianie rodziny, m.in. poprzez edukację rodziców, jak rozma-wiać z dziećmi o seksualności.

Mgr P. Król skupił się na omówieniu historii opracowania podstaw programowych do wdrożenia zajęć szkolnych w zakresie „wychowania do życia w rodzinie”, od powołania w styczniu 1998 r. przez Ministra Edukacji Narodowej 17-osobowego zespołu, którego prace obejmowały przygotowanie podstaw prawnych, treści i celów nauczania, standardów obowiązujących w procesie kształcenia nauczycieli wychowa-nia prorodzinnego, opracowanie podręczników. Realizowana w Polsce edukacja sek-sualna typu A stanowi spójną całość z pozostałymi działaniami wychowawczymi szkoły (szkolny program profilaktyki, program wychowawczy szkoły), wspiera wy-chowawczą funkcję rodziny, promuje integralne ujęcie ludzkiej seksualności, kształtu-je postawy prorodzinne, prozdrowotne i prospołeczne. Z przedstawionych w czasie wykładu statystyk odnoszących się do konsekwencji realizacji edukacji seksualnej typu B w innych krajach wynikał jasny wniosek, że tego typu biologiczna edukacja nie eliminuje nieplanowanych poczęć i aborcji, nie zabezpiecza w sposób skuteczny

przed chorobami przenoszonymi drogą płciową, w tym AIDS. Polski program wychowania do życia w rodzinie przynosi zdecydowanie lepsze wyniki zdrowotne i wychowawcze, gdyż odnosi seksualność do miłości i życia małżeńskiego oraz rodzinnego.

W czasie konferencji przeprowadzono również dwie dyskusje panelowe. Pierwszej z nich przewodniczyła dr hab. Alina Rynio, prof. KUL, kierownik Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej KUL. W czasie tej sesji dyskusyjnej głos zabrali: dr hab. Bogusława Lachowska, prof. KUL – kierownik Katedry Psychologii Rodziny KUL, Ryszard Fałek – wiceprezydent Miasta Radomia, Urząd Miejski w Radomiu, mgr Krzysztof Kasprzak reprezentujący Komitet Inicjatywy Ustawodawczej „Stop Pedofilii”, mgr Grażyna Soszyńska – dyrektor Zespołu Poradni nr 2 w Lublinie, mgr Anna Rewidowicz-Szpak, pedagog, nauczyciel w przedszkolu publicznym w Lublinie.

Druga dyskusja panelowa została poprowadzona przez mgr Renatę Krupę, dyrektora Centrum Edukacji Nauczycieli LECHAA a także dr Monikę Pytkę, prezesa Lubelskiego Oddziału Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli NPR. Wzięli w niej udział: ks. dr hab. Jacek Goleń, prof. KUL z Katedry Duszpasterstwa Rodzin, KUL, mgr Paweł Murdzek, nauczyciel w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II w Krasnobrodzie, mgr Zofia Murdzek – psycholog, mgr Maria Murdzek – psycholog, doktorantka w Katedrze Psychologii Rozwojowej KUL) oraz uczestnicy konferencji (głosy z sali).

W czasie trwania konferencji uczestnicy mogli zaznajomić się w kuluarach z treścią interesującej sesji plakatowej, na którą składało się 15 posterów autorstwa pracowników naukowych KUL: prof. D. Kornas-Bieli, dr Iwony Ulfik-Jaworskiej, dr Ewy Smółki, dr Anny Lendzion, dr Eweliny Świdrak, oraz doktorantów i innych osób (mgr Beaty Wolskiej, mgr Karoliny Wilkołaskiej, mgr Dagmary Jabłońskiej, ks. mgr. Jana Dzionka, mgr Joanny Markut, mgr Anny Szalast, mgr Moniki Tylki, ks. mgr. Pawła Koniecznego, mgr Ilony Gumińskiej, mgr Karoliny Komsty, mgr Elżbiety Kręcisz-Plis, mgr Dominiki Sieńko, mgr Sabiny Kapuścińskiej, mgr Karoliny Ludwikowskiej, mgr Katarzyny Wac, mgr Zofii Kończewskiej-Murdzek).

Na zakończenie konferencji odbyła się projekcja filmu *Kto tu rządzi?* w reżyserii Wiesława Zawadzkiego. Ma on charakter świadectwa małżeństwa Jadwigi i Jacka Pulikowskich, którzy w przestrzeni własnego domu relacjonują własne doświadczenia małżeńskie, związane zwłaszcza z podziałem ról w rodzinie, rozwiązywaniem konfliktów, wzajemnym wspieraniem się oraz spędzaniem czasu wolnego i wychowaniem dzieci.